

Procesbeskrivelse af håndtering af terrænnært grundvand

Dansk Vand- og Spildevandsforening

Introduktion til procesbeskrivelsen

1. juli 2025 trådte den nye lov om håndtering af terrænnært grundvand i kraft. Kommunerne **skal** i spildevandsplanerne udpege områder, hvor terrænnært grundvand er vurderet som et problem. Spildevandsforsyningsselskaberne har pligt til at forsyne de udpegede områder med grundvandssænkende foranstaltninger, hvis det vurderes samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt.

Denne procesbeskrivelse kan bruges som inspiration til, hvordan man kan tilgå processen og som hjælp til at danne et overblik over processen og hvilke opgaver, medarbejderne vil stå over for. Der er i alt opstillet 7 elementer, hvoraf 5 har statslige krav tilknyttet. Flere elementer forløber parallelt, og skal dermed ikke opfattes som kronologiske. Kommunikation er desuden en løbende opgave, der er relevant i alle elementerne. Procesbeskrivelsen er baseret på lov om håndtering af terrænnært grundvand, vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 3. juni 2025, bekendtgørelserne fremsat i nedenstående oversigt, 'Tillæg til spildevandsvejledningen: kommunernes planlægning for terrænnært grundvand', overvejelser omkring processen fra en arbejdsgruppe nedsat af KL og DANVA samt løbende dialog med kommuner og spildevandsforsyningsselskaber. Når første version af procesbeskrivelsen publiceres, mangler vi stadig en kommende beregningsbekendtgørelse, vejledning til den og endelige versioner af andet materiale. Derfor opdateres procesbeskrivelsen løbende, og det vil fremgå tydeligt, når den anses som værende endelig.

Implementering af den nye lov vil naturligvis skabe udfordringer, men er også et nyt værktøj til værktøjskassen, som skaber muligheder og løsninger i arbejdet med terrænnært grundvand.

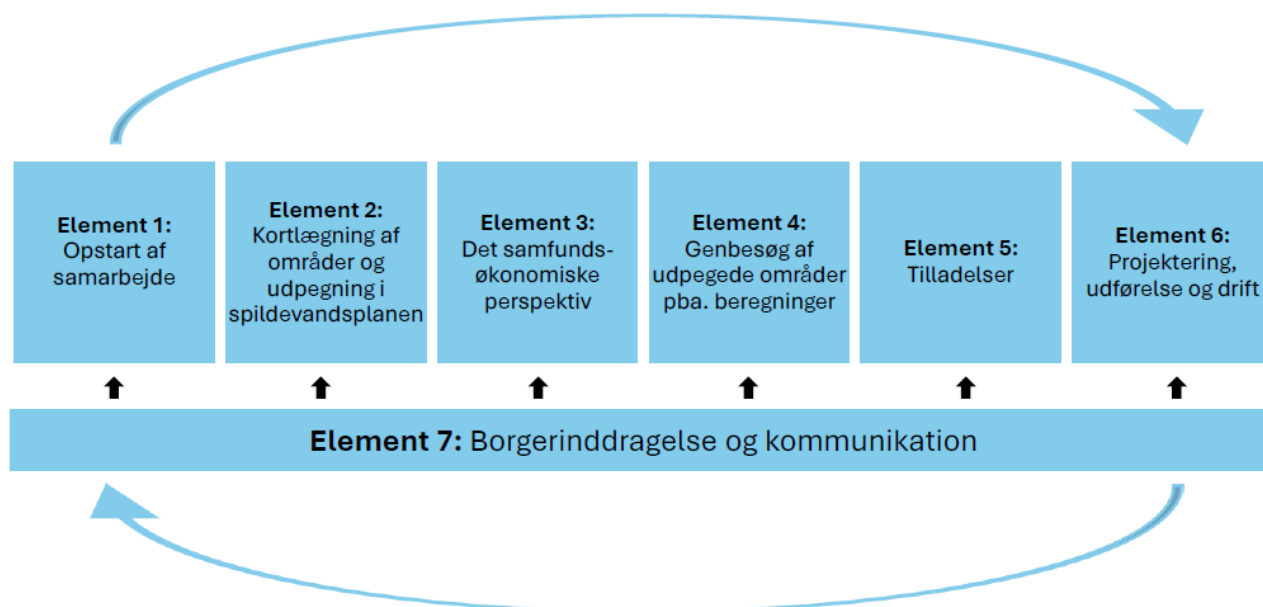
Oversigt: Ændringer i bekendtgørelser og nye vejledninger

Nedenstående viser en oversigt over ændringer i bekendtgørelser som følge af den nye lov. En af de største ændringer er, at vandet nu defineres som spildevand og ikke drænvand. Dette medfører forsyningspligt for selskaberne og håndteringen af vandet kræver en række tilladelser.

Bekendtgørelse	Ændring
BEK nr. 866 af 20/06/2025 Bekendtgørelse om spildevandsplanen og spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4	Ændring af krav til spildevandsplanen ift. terrænnært grundvand
Serviceniveaubekendtgørelsen	Evt. små konsekvens justeringer
BEK nr. 867 Bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning	Justeringer i forhold til tilladelser til bortledning eller sænkning af grundvand
Omkostningsbekendtgørelsen	Hjemmel til fastsættelse af krav og betingelser for spildevandsforsyningsselskabernes håndtering af terrænnært grundvand

Bekendtgørelse om økonomiske rammer for vandselskaber	Hjemmel til tillæg vedrørende terrænnært grundvand til spildevandsforsyningsselskabernes økonomiske ramme
Indberetningsbekendtgørelse	Hjemmel til at spildevandsforsyningsselskaberne skal indberette projekter om terrænnært grundvand til Vandsektortilsynet
Beregningsbekendtgørelse	Ny bekendtgørelse vedrørende beregning af samfundsøkonomisk hensigtsmæssighed af projekter om terrænnært grundvand. Hjælp til håndtering af klimafremskrivninger er også at finde heri.
Spildevandsvejledningen	Vejledning til fastlæggelse af områder med terrænnært grundvand i kommunalbestyrelsens spildevandsplan, herunder vejledning i kommunalbestyrelsens nye rolle, fastlæggelse af områder, brug af nationale og lokale data, områder der udgår, hvilke oplysninger, der skal være i spildevandsplanen og ajourføring af planen

Oversigt: De 7 elementer

Element 1: Opstart af samarbejde

Kommunen og spildevandsforsyningsselskabet kan med fordel starte med at nedsætte en arbejdsgruppe på tværs af kommune og forsyning for at facilitere et samarbejde mellem de to parter. Et godt samarbejde fra begyndelsen vil forventeligt lægge fundamentet for en stærkere og mere effektiv samarbejdsproces i hele processen. Det kan være fordelagtigt at udpege én projektleder fra kommunen og én fra spildevandsforsyningsselskabet, der i fællesskab kan lede arbejdsgruppen. I opstartsfasen kan det desuden være hensigtsmæssigt at overveje, om flere kommuner kan inddrages i arbejdsgruppen, hvis selskaber og udpegninger går på tværs af kommunegrænserne.

Gældende lovkrav

KL og DANVA har vurderet, at dette element er en del af processen, selvom det ikke er inkluderet i udkast til lovforslaget. Der er ikke knyttet statslige krav til dette element, men på længere sigt skal opfyldelsen af forsyningspligten med grundvandssænkende foranstaltninger indgå i de årlige drøftelser om forsyningsituationen og overholdelse af forsyningspligten, som kommunalbestyrelsen og spildevandsforsyningsselskabet holder. Dette er også gældende for spildevand og tag- og overfladevand (regnvand). Det vil være hensigtsmæssigt at overveje tidligt, hvordan der sikres en sammenhæng mellem arbejdsgruppen og de årlige drøftelser mellem kommunalbestyrelsen og spildevandsforsyningsselskabet om forsyningsforholdene i kommunen.

Hvordan kan dette tilgås?

- Arbejdsgruppen kan i fællesskab fastlægge strategi og overvejelser om prioriteringer af udpegninger med fokus på, hvilke ressourcer og hvor meget tid opgaven kræver, hvilke tilladelser er nødvendige for at kunne sikre kollektive løsninger samt hvilke udpegninger er mulige og giver mening. Første rul af udpegninger vil være første start på arbejdet, og vil forventeligt ikke være perfekte. Det er en kontinuerlig opgave og i takt med, at kommunen får mere erfaring med arbejdet, mere viden osv. vil udpegningerne også ændres.
- Vigtigt at skabe fælles forståelse for og adgang til de informationer, der ligger til grund for udpegningerne.
- Inddragelse på tværs af faglighederne i arbejdsgruppen vil være fordelagtigt for at kunne prioritere udpegninger baseret på det højst mulige vidensgrundlag.
- Vigtigt at sikre overensstemmelse mellem udpegningskriterier i kortlægningstrinnet og med beregningskriterier i de samfundsøkonomiske beregninger.
- Det skal gøres klart, hvilket supplerende kortmateriale der skal anvendes udover det lovpligtige.

Element 2: Kortlægning af områder og udpegning i spildevandsplanen

Der henvises til 'Tillæg til spildevandsvejledningen: kommunernes planlægning for terrænnært grundvand' fra Miljøstyrelsen for yderligere vejledning til dette element.

Kommunen **skal** udpege områder, hvor der er fare for oversvømmelser af infrastruktur og bygninger eller for utilsigtet indsivning i spildevandsanlæg, der tilhører spildevandsforsyningsselskaber, som er omfattet af §2, stk. 1 i vandsektorloven.

De udpegede områder **skal senest d. 1. juli 2027** indarbejdes i kommunens spildevandsplan som enten revision eller tillæg. Efter offentlig høring og politisk behandling skal de udpegede områder sendes til spildevandsselskaberne. Bemærk at tidsestimatet for politisk behandling og offentlig høring af spildevandsplanen er 6-12 mdr.

Gældende lovkrav fra spildevandsbekendtgørelsen

Paragraf	Krav/indhold
§ 6	Kommunalbestyrelsens spildevandsplan skal ud over de i § 4 oplyste oplysninger og kortbilag indeholde: 1. Den geografiske afgrænsning af områder fastlagt efter miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 2 2. Kortlægninger og andre data, der ligger til grund for udpegningen jf. lov om miljøbeskyttelse § 32, stk. 2 samt § 7 3. De grundvandssænkende foranstaltninger til forsyning af områder jf. §32 b, stk. 2 samt den forventede tidsmæssige gennemførelse*
§ 7	Kommunalbestyrelsen skal ved fastlæggelse af områder , jf. § 32, stk. 2, i lov om miljøbeskyttelse, lægge de til enhver tid offentlig tilgængelige kortlægninger og data til grund som kan rekvireres på KAMP - Klimatilpasning- og Arealanvendelsesværktøj til Miljø- og Planmedarbejdere og HIP - Hydrologisk Informations- og Prognosesystem, som viser dybden og variation af det terrænnære grundvand og en klimafremskrivning af denne, suppleret med lokal viden og data , i det omfang sådan viden og sådanne data foreligger.
§ 8	Ifølge § 8, stk. 1, i spildevandsbekendtgørelsen må kommunalbestyrelsen ikke fastlægge områder til udførsel af grundvandssænkende foranstaltninger i spildevandsplanen efter lov om miljøbeskyttelse § 32, stk. 2, hvis disse områder: 1) Områder efter den 1. juli 2025 i en lokalplan er udlagt til a) overførsel fra landzone til byzone, eller b) byudvikling i byzone, der kræver nyanlæggelse af et ledningsnet til spildevand. 2) Områder på tidspunktet for lokalplanens vedtagelse var omfattet af retningslinjer fastsat i medfør af lov om planlægning § 11 a, stk. 1, nr. 18, på grund af fare for oversvømmelse fra terrænnært grundvand. Ifølge § 8, stk. 2, i spildevandsbekendtgørelsen må kommunalbestyrelsen ikke fastlægge områder til udførsel af grundvandssænkende foranstaltninger i spildevandsplanen efter lov om miljøbeskyttelse § 32, stk. 2, hvis:

	- Det er utvivlsomt, at det ikke er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt at forsyne området med grundvandssænkende foranstaltninger, jf. lov om miljøbeskyttelse § 32 b, stk. 2. I begge tilfælde skal områderne udgå af spildevandsplanen jf. § 32 b, stk. 2.
§ 9 stk. 2 og stk. 3	Kommunen skal have opdateret spildevandsplanen med udpegede områder senest 1. juli 2027 Kommunen skal ajourføre spildevandsplanen, hvis forudsætningerne er ændret, senest 1. juli 2029

* metode og tidsplan kan først indskrives i spildevandsplanen, når projektet er vurderet samfundsøkonomisk positiv og indført i selskabets projektplan.

Opmærksomhedspunkter

- Terminologien i udpegningerne skal tilpasses med tanke på borgerkommunikation, så den er klar og forståelig for borgerne. I vejledningen anbefaler Miljøstyrelsen at betegne områderne som undersøgelsesområder.
- Der bør tilstræbes en sammenhæng mellem udpegningskriterierne og beregningskriterierne. Vejledningen til kommunerne om udpegning henviser til HIP og KAMP suppleret med lokal viden. Vi afventer bekendtgørelsen og vejledningen til de samfundsøkonomiske beregninger, hvorefter dette afsnit vil blive revideret.
- Udpegninger kan indgå som enten revision eller tillæg til spildevandsplanen.
- Områder må kun udpeges, hvis de er regnvandskloakerede, eller planlagt til at være regnvandskloakerede. Det skal ses som konsekvens af, at forsyningspligten kun gælder for regnvandskloakerede områder.
- Hvis det åbenlyst ikke er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt at implementere en kollektiv løsning for terrænnært grundvand i området, må det ikke udpeges.

Hvordan kan dette tilgås?

- Man kan starte med at åbne KAMP, hvor der i venstre fane/frame under Hydrologi findes et tema: Screening af bygninger udsat for terrænnært grundvand. Dette kan bruges til at skabe overblik, og man kan med fordel begynde at navngive/nummerere områder som KAMP/HIP udpeger.
- Dernæst kan der investeres tid til at finde årsagerne til de beregnede problemer i områderne som kan være lavbund, bakkedale, geologi, vandløb m.fl. De gamle målebordsblade, der indeholder mange informationer om fortidens våde/lavtliggende områder, kan anvendes til dette formål.
- I KAMP, under temaet Hydrologi/Screening af bygninger udsat for terrænnært grundvand, udpeges de områder, hvor bygninger kan blive påvirket. Hvis man samtidig tænder laget KAMP/Terrænnært grundvand i dag, ses desuden de veje, der kan blive påvirket. Det er op til kommunen og spildevandsforsyningsselskabet at finde lokaliteter, hvor indsivning kan udgøre et problem.
- Dernæst samles den viden der i forvaltningen om problemområder, baseret på borgerhenvendelser og indberetninger. Her kan suppleres med kontakter til lokale

- entreprenører, kommunens vej-og parkafdeling og spildevandsselskaberne for at få de professionelle aktørers erfaringer med terrænnært grundvand inddraget i kortlægningen.
- Vigtigt med overvejelser om, hvorvidt udpegningerne giver mening, eller "åbenlyst ikke er samfundsmæssigt hensigtsmæssige", så man kan sortere områder fra inden spildevandsforsyningsselskabet påbegynder de samfundsøkonomiske beregninger (se element 3). Uddybning af bestemmelsen "åbenlyst ikke er samfundsmæssigt hensigtsmæssige" er efterspurgt hos Miljøministeriet. På nuværende tidspunkt er det vanskeligt at anvende bestemmelsen, men der kan forventeligt komme flere områder til med tiden, når der er en vis erfaring med områder, metoder og samfundsøkonomi.
 - Med stor sandsynlighed vil de områder, som beregnes i KAMP, ikke være 1:1 sammenfaldende med de områder, hvor lokal erfaring viser problemer med terrænnært grundvand. Et råd hertil er: Hvis kort (KAMP) og terræn (erfaringer) ikke passer sammen, gør man klogt i at følge terrænet, da man bør tage udgangspunkt i lokale data og kendt viden.
 - Lav en prioriteret liste og overvej, om der ville kunne gives de nødvendige tilladelser i lyset af recipientforhold, forurenet jord § 3 m.fl. og kontakt igen spildevandsforsyningen, gennemgå listen og sammenlign med planer for kloakeringsarbejdet de kommende år.

Element 3: Det samfundsøkonomiske perspektiv

Spildevandsforsyningsselskaberne **skal** regne på alle udpegede områder i spildevandsplanen for at vurdere, om det er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt at forsyne området med grundvandssænkende foranstaltninger. Hvis det er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt, træder forsyningspligten i kraft.

Derfor er det hensigtsmæssigt at kommune og spildevandsselskab tidligt i processen koordinerer indsatsen for at kunne starte de steder, hvor det er mest presserende.

Gældende lovkrav

Paragraf	Krav/indhold
§ 32 b, stk. 2.	Spildevandsforsyningsselskaber er forpligtet til at forsyne de områder, som kommunalbestyrelsen fastlægger, med grundvandssænkende foranstaltninger, hvis det er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt. Ministeren fastlægger nærmere regler om forsyningspligt og beregning af samfundsøkonomi bl.a. i en ny beregningsbekendtgørelse.

Opmærksomhedspunkter

- Beregningsbekendtgørelsen forventes at komme i løbet af efteråret 2025. Den bliver ledsaget af en vejledning, som skal hjælpe spildevandsforsyningsselskaberne med dette element i processen. Derfor bliver dette afsnit af procesbeskrivelsen udbygget, når vi får flere oplysninger.
- Forsyningspligten gælder i øvrigt kun frem til skelgrænsen. Den følges af en tilslutningspligt for husstande. Det kan kræve omkobling af eksisterende omfangsdræn, og det skal finansieres af grundejeren.
- Forsyningspligten betyder derudover, at spildevandsselskaberne kan takstfinansiere udgifterne til løsningerne og til at lave beregningerne. Det finansieres af alle selskabets forbrugere.

Hvordan kan dette tilgås?

- Farer kan bestå i ødelæggelse af bygninger og infrastruktur eller som følge af indsivning i afløbssystemerne.
- Det forventes, at reglerne i beregningsbekendtgørelsen vil være smidigere at administrere end de nuværende regler for tag- og overfladevand. Metoden forventes at bestå i:
 1. en kortlægning af faren
 2. de berørte værdier i området
 3. de forventede skadesomkostninger
 4. scenarier for tekniske løsninger

- Man skal beregne løsninger i forhold til tidspunkt, geografisk udstrækning og valgt løsning. Hvis det er åbenlyst, at et eller flere parametre ikke er hensigtsmæssige, eller at kun én er det, så skal man ikke beregne løsninger ift. dem. Det kan f.eks. være ved meget spredt bebyggelse, eller hvis et område er planlagt til separatkløakering inden for kort tid. Der vil således være områder, hvor man kun skal beregning samfundsøkonomi ud fra et parameter.
- Hvis omkostningerne ved løsningerne er lavere end omkostningerne forbundet med skader, er det samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt, og spildevandsselskabernes forsyningspligt træder i kraft.
- Frister for beregningerne forventes først at blive fastlagt efter en periode med erfaringsopsamling. Vær dog opmærksom på, at kommunerne har en tidsfrist i arbejdet med genbesøg af udpegede områder i spildevandsplanen.
- Synergier ift. andre tiltag, f.eks. separatkløakering, kan være et godt kriterium for første udpegning af områder. Forventeligt vil det kriterie øge sandsynligheden for et positivt resultat af den samfundsøkonomiske analyse.
- Ved beregninger af skader og løsningsomkostninger skal selskaberne tage udgangspunkt i nationale data som HIP og KAMP, men kan også anvende lokale data og lokal viden.

Element 4: Genbesøg af udpegede områder pba. beregninger

Kommunalbestyrelsen skal foretage en ajourføring af fastlæggelsen af områderne, hvor terrænnært grundvand medfører en fare for oversvømmelse af infrastruktur og bygninger eller for uønsket indsigvning i spildevandsanlæg, **inden d. 1. juli 2029**, hvis der er ny viden, ændringer i grundvandsforhold og justeringer i spildevandsforsyningsselskabernes forsyningsopgaver. Tidsestimatet er **6-12 mdr. til politisk behandling og offentlig høring af spildevandsplanen, hvis områder udgår**. De indledende deadlines forholder sig udelukkende til første rul af udpegninger. Herefter opdatering i det almindelige rul for opdatering af spildevandsplanen.

Gældende lovkrav

Paragraf	Krav/indhold	Relevans for trin 4
§ 32 b, stk. 2.	Hvis det utvivlsomt ikke er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt at forsyne området med grundvandssænkende foranstaltninger, skal området udgå af spildevandsplanen.	Fastlagte områder, hvor spildevandsforsyningsselskabet har beregnet, at det ikke er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt at forsyne området, skal af den grund udgå fra spildevandsplanen ved revision af planen.
§ 9 stk. 2 og stk. 3	Kommunen skal have opdateret spildevandsplanen med udpegede områder senest 1. juli 2027 . Kommunen skal ajourføre spildevandsplanen, hvis forudsætningerne er ændret, senest 1. juli 2029 .	

Opmærksomhedspunkter

- Det er fortsat uklart, hvad der defineres som ny viden. Procesbeskrivelsen opdateres, hvis det bliver defineret på et senere tidspunkt.
- Det kan være udfordrende at revidere spildevandsplanen flere gange inden for en kort tidsperiode, hvorfor medarbejdere bør have dette i mente, når områder udpeges i element 2.
- Hvis et område udgår af spildevandsplanen, kan det gavne kommunen og spildevandsforsyningsselskabet at have kommunikation til borgerne i fokus, så der kan skabes bedre forståelse for, hvorfor områder kan udgå pba. ny viden.
- Der kan med fordel opsættes en logbog med kortmateriale over områder og historik for udpegninger.
- Årsagen til at områder skal udtages af spildevandsplanen er, at områderne ellers ikke på lang sigt kan genberegnes, når der opnås ny viden.

Hvordan kan dette tilgås?

- Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til spildevandsselskabernes beregninger, så områder pba. ny viden fra beregningerne kan udgå af spildevandsplanen.
- Kommunen og spildevandsforsyningsselskabet kan med fordel have kommunikation i fokus under hele processen samt overveje at lægge en strategi for fælles kommunikation, så svar på borgerhenvendelser vil være ens fra begge parter.

Element 5: Tilladelser

Der er en del tilladelser, der forventeligt bliver nødvendige for arbejdet med terrænnært grundvand.

Gældende lovkrav

Ændringer i tilladelser	Jf. § 2 i den nye lov foretages følgende ændringer i lov om vandforsyning: 1. § 26, stk. 1, 1. pkt., affattes således: »Bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden må ikke ske uden tilladelse.« 2. I § 26, stk. 2, indsættes som 3. pkt.: »Bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden kan foretages uden tilladelse, når bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden hvert år må antages højst at omfatte 10.000 m³ grundvand.« 3. I § 26 indsættes efter stk. 2 som nye stykker: »Stk. 3. Tilladelse efter stk. 1 bortset fra tilladelse ved bygge- og anlægsarbejder eller indvinding af råstoffer meddeles for et bestemt tidsrum, som højst kan være 30 år. Stk. 4. Når en tilladelse efter stk. 1 bortfalder som følge af en tidsbegrænsning, skal en ny tilladelse meddeles, i det omfang der fortsat er behov for bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden, medmindre samfundsmæssige hensyn, jf. §§ 1 og 2, er til hinder herfor.«. Stk. 3 bliver herefter stk. 5. 4. I § 26 indsættes efter stk. 3, der bliver stk. 5, som nyt stykke: »Stk. 6. En tilladelse efter stk. 1 kan tilbagekaldes uden erstatning, hvis bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden ikke er sket inden for et sammenhængende tidsrum af 5 år.« Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 7 og 8. 5. I § 26, stk. 4, der bliver stk. 7, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1-6«. 6. I § 26, stk. 5, der bliver stk. 8, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1-6«. 7. I § 28, stk. 3, ændres »stk. 4« til: »stk. 7«. 8. I § 86, stk. 5, ændres »§ 26, stk. 3« til: »§ 26, stk. 5«. Jf. § 5 i den nye lov: Stk. 2. § 2 finder ikke anvendelse for bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden, der finder sted før den 1. juli 2035, når bortledning m.v. er påbegyndt inden lovens ikrafttræden og efter de hidtil gældende regler i § 26 i lov om vandforsyning m.v. ikke har været omfattet af krav om tilladelse, jf. dog stk. 3. Stk. 3. § 2 finder ikke anvendelse for bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden ved bestående vej- og jernbaneanlæg, som er påbegyndt inden lovens ikrafttræden, og som efter de hidtil gældende regler i § 26 i lov om vandforsyning m.v. ikke har været omfattet af krav om tilladelse.
-------------------------	---

Eksempler på projekter og tilhørende typer af tilladelser

Listen af eksempler på relevante tilladelser skal kun ses som en kilde til inspiration, da andre tilladelser end de nævnte kan blive relevante i jeres individuelle projekter. Det vil altid bero på en konkret vurdering.

Miljøstyrelsen er bekendt med udfordringer med at meddele udledningstilladelser, og det arbejdes der på i et spor separat for arbejdet med terrænnært grundvand. Det er på nuværende tidspunkt ukendt, hvornår der kommer nyt i sagen.

Projekttyper til inspiration	Mulige relevante tilladelser
Små projekter, f.eks. at fastholde eksisterende boringer	- Bortledningstilladelse - VVM-screening - Tilslutningstilladelse §28 - Udledningstilladelse
Mellem projekt, f.eks. 3. ledning	- Gravetilladelse hvis ej sammengravning - Borledningstilladelse hvis over 10.000 kubikmeter - Påbud om omkobling (til grundejere samt håndhævelsesdel efter påbud til omkobling) - VVM-screening - Udledningstilladelse og/eller tilslutningstilladelse (medbenyttertiladelse) - Evt. nedsivningstilladelse i stedet for udledningstilladelse - Midlertidig grundvandssenkning (bortledningstilladelse som gives mens et anlæg etableres)
Mellem til stort projekt, f.eks. åben grøft eller genåbne rørlagte vandløb	- Jordforureningsloven §8 - Vandløbsregulering - Gravetilladelse - Borledningstilladelse hvis over 10.000 kubikmeter - Påbud om omkobling (til grundejere samt håndhævelsesdel efter påbud til omkobling) - VVM-screening - Udledningstilladelse og/eller tilslutningstilladelse (medbenyttertiladelse) - Evt. nedsivningstilladelse i stedet for udledningstilladelse
Stort projekt - Kan være alle typer projekter, men det afhænger af det omkringliggende landskab i højere grad	- Fuld VVM §25 tilladelse i miljøvurderingsloven - Hvis vandet er forurennet, vil det være en mere omstændig udledningstilladelse - § 17 vandløbsloven (vandløbsregulering)

Element 6: Projektering, udførelse og drift

Når man igennem kortlægning og beregning er nået frem til de områder, hvor spildevandsselskabet har pligt til at håndtere terrænnært grundvand, skal man til at starte projektering, udførelse og drift af løsningerne. Da der ikke før 1. juli 2025 var hjemmel til kollektive løsninger, er der på nuværende tidspunkt kun få erfaringer på området.

DANVA og KL har sammen lavet et inspirationskatalog for terrænnært grundvand. Baseret på 10 konkrete cases beskrives her en række mulige løsninger og tiltag. Der er også en case fra Holland, hvor det siden 2008 har været muligt at lave kollektive løsninger. 'Inspirationskatalog – håndtering af terrænnært grundvand i byer' kan ses på DANVA.dk under publikationer.

Kataloget indeholder inspiration til en lang række forskellige udfordringer og løsninger i både små og store byer i hele landet.

Udfordringer er lukkede indvindingsboringer, stigende havvandsspejl, øget vinternedbør og ændring af kloakering, herunder tætning af kloakrør. De løsninger, der beskrives, er dræn, boringer, pumpning, indsats i vandførende jordlag, lokal nedsivning af regnvand og hævnings af terræner. Det er også beskrivelser af merværdier i form af anvendelse af vandressourcen, rekreative og naturmæssige tiltag og tiltag ift. byggeri og anlæg.

Opmærksomhedspunkter

Lovgivningen stiller ikke krav til hvilke tekniske løsninger, der skal tages i brug, når beregningerne viser, at den valgte løsning er samfundsøkonomisk positiv. Det kan være naturbaserede løsninger, anlæggelse af grøfter, dræn eller en 3. ledning eller grundvandsboringer, hvor grundvand pumpes op og ledes væk.

Der kan senere, formentligt i den kommende beregningsbekendtgørelse, komme regler om, hvordan man skal vælge løsninger, hvis beregningerne viser positiv samfundsøkonomi ved flere forskellige typer af foranstaltninger.

Der er ikke noget tidsmæssigt krav til, hvornår løsningen skal implementeres efter en positiv beregning. Forventeligt vil det specificeres i kommende bekendtgørelser.

Hvordan kan dette tilgås?

- Hvis der ikke er tilstrækkelig viden på basis af beregninger af samfundsøkonomi, så er det hensigtsmæssigt at starte med monitorering, så er der tilstrækkelige data til at anlægge projekter.
- Det kan være hensigtsmæssigt at starte første udpegning med et begrænset antal mindre projekter, som kan bruges til at få erfaring på området. Disse projekter bør evalueres løbende. Hvis evalueringer af effekten viser, at resultaterne ikke er som forventet, bør det være muligt at ændre eller helt stoppe indsatsen.
- Indledningsvis bør der være fokus på skalerbare løsninger, som kan udbygges og opskaleres.

- Lovgivningen stiller ikke krav til CO₂-aftryk, ressourceforbrug, biodiversitet eller merværdi i form af bidrag til byer med høj livskvalitet, men den giver mulighed for at indtænke det i valg af løsninger, selvom det ikke direkte indgår i beregning af samfundsøkonomi. De fleste kommuner har målsætninger om CO₂-neutralitet og bæredygtige løsninger, og her kan vandselskabernes klimatilpasningsprojekter yde et vigtigt bidrag. Derfor er det hensigtsmæssigt at tage disse målsætninger i betragtning ved valg af løsninger. Erfaringsmæssigt ved vi, at traditionelle projekter med nedgravning af rør har et meget større CO₂-aftryk end naturbaserede løsninger, som derudover også bidrager til biodiversitet og livskvalitet.

Element 7: Borgerinddragelse og kommunikation

I flere trin vurderer KL og DANVA, at det er fordelagtigt at have øje for kommunikationen og inddragelse af borgerne. Det skyldes, at loven kan få stor betydning for borgerne, men at de samtidig kan tilvejebringe nyttig viden om lokale forhold. Desuden skal kommunen ved fastlæggelse af områder supplere grundlaget for udpegningen med lokal viden og data, i det omfang sådan viden er tilgængelig.

Gældende lovkrav

Tiltag for håndtering af terrænnært grundvand implementeres med udgangspunkt i en opdateret spildevandsplan eller et tillæg til spildevandsplanen. Derfor følger dette område de regler for inddragelse af offentligheden, tidsfrister mv, som følger af lov om miljøbeskyttelse f.eks. § 32, stk. 8, 3: ”Pligt for spildevandsforsyningsselskaber til at offentliggøre resultatet af selskabernes beregninger og vurderinger, som indgår i beregningerne på spildevandsforsyningsselskabernes hjemmeside”

Gældende lovkrav fra spildevandsbekendtgørelsen

Paragraf	Krav/indhold
§ 7	Kommunalbestyrelsen skal ved fastlæggelse af områder, jf. § 32, stk. 2, i lov om miljøbeskyttelse, lægge de til enhver tid offentlig tilgængelige kortlægninger og data til grund som kan rekvireres på KAMP - Klimatilpasning- og Arealanvendelsesværktøj til Miljø- og Planmedarbejdere og HIP - Hydrologisk Informations- og Prognosesystem, som viser dybden og variation af det terrænnære grundvand og en klimafremskrivning af denne, suppleret med lokal viden og data, i det omfang sådan viden og sådanne data foreligger.

Opmærksomhedspunkter

- Foreligger der lokal viden og data, kan dette med fordel inddrages som supplerende grundlag ved kommunens fastlæggelse af områder.
- Den samfundsøkonomiske analyse kan resultere i, at kun dele af de udpegede arealer får håndteret det terrænnære grundvand. I praksis kan det betyde, at én adresse får hjælp, mens naboadressen ikke gør, selvom begge vil opleve takststigninger, hvilket kan skabe utilfredshed lokalt.
- Det er hensigtsmæssigt, hvis kommuner og spildvandsselskaber er opmærksomme på borgerinddragelse og kommunikation under hele processen, både med henblik på at tilvejebringe nyttig viden, men også for at legitimere projekterne.
- Når områder bliver taget ud af spildevandsplanerne, som følge af beregningerne om samfundsøkonomisk hensigtsmæssighed, kan spildevandsselskabet og kommunen med fordel lave fælles kommunikation, der beskriver grundlaget for, hvorfor områderne bliver

taget ud. Formålet er at skabe forståelse for og accept af at områder ikke modtager grundvandssænkende foranstaltninger.

Hvordan kan dette tilgås?

- Overvej hvordan I inddrager, og hvilke borgere I inddrager i processen. Grundlæggende kan det være en fordel med tidlig og bred annoncering. Borgerne kan inddrages i beslutninger og gøres opmærksomme på, hvornår og hvordan de kan inddrages og bidrage til processen. Sociale og lokale medier giver god mulighed for bred kommunikation. Når I har større erfaring med processen, kan borgermøder også være brugbare til at sikre lokal viden og skabe forankring. Derudover kan fokus på forståelighed af terminologien være fordelagtigt, da dette er vigtigt for at sikre god og tydelig kommunikation.
- Kommunen kan med fordel fra start sørge for, at der lokalt er bred og tydelig kommunikation om, hvilke områder loven omfatter. Det skal desuden være klart for borgerne, at loven ikke løser alle problemer med oversvømmelser. Herunder at områder, hvor der bliver gjort en grundvandssænkende indsats, fortsat vil kunne opleve oversvømmelser, og at det er forventeligt.
- Borgerne har ekspertviden om lokale forhold, som kan være nyttige i forbindelse med kortlægningen af områder og udpegninger i spildevandsplanen. Kommunen kan med fordel bruge lokalbefolkningens viden i starten af processen. Dette kan skabe nyttig viden om lokale forhold, hvilket kan anvendes i den endelige udpegning. Det kan f.eks. være som validering af allerede eksisterende viden om oversvømmelser, men også steder hvor der på trods af oversvømmelser, ikke er behov for grundvandssænkende foranstaltninger. Samtidig bidrager det til at skabe lokal forankring. Lokalbefolkningens viden kan også bruges ved revisionen i 2029, da der ikke er meget tid til at indhente viden fra borgerne hverken i udvalgte områder eller hele kommunen, når en revideret SPV-plan skal være klar i 2027.